

РЕФОРМА НА СИСТЕМОТ ЗА
НАЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ

СТРАТЕГИИ
ЗА АРКТИКОТ

АНТИБАЛИСТИЧКИ
РАКЕТИ „ARROW“

УНГАРСКИ МУЗЕЈ НА
АВИЈАЦИЈАТА „РЕПТАЈ“

ШТИТ

Број 182
Декември 2024

ISSN 1857-6710

МАГАЗИН НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ОДБРАНА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

МУЛТИНАЦИОНАЛНАТА ВЕЖБА
„WISE WOLF 2024“

Свечено одбележан Денот

На 11 ноември во касарната „Илинден“ во Скопје, припадниците на Баталјонот за почести (БП), со воена церемонија го одбележаа Денот на единицата. По тој повод пред присутните се обратија заменик-началникот на ГШ, генерал-мајор Азим Нуредин и командантот на БП, потполковник Дејан Величовски. ЗНГШ, генерал-мајор Азим Нуредин, честитајќи им го Денот на единицата на припадниците на Баталјонот за почести, истакна дека БП, како најпрепознатлива и една од најрепрезентативните единици на Армијата, не само што претставува симбол на воената дисциплина и професионалност, туку и на сите вредности

што го чуваат достоинството и честа на Армијата. „Како горди носители на државните обележја, од вас очекувам да продолжите да ги одржувате воспоставените високи стандарди со доследно применување на гардискиот кодекс и беспрекорно извршување на сите поставени задачи“, додаде генералот Нуредин. Обраќајќи се пред припадниците на Баталјонот, командантот на единицата, потполковникот Дејан Величовски истакна дека за него претставува чест што командува со единица, која во своите редови има скромни и посветени луѓе коишто безрезервно придонесуваат кон градењето на единицата и во остварувањето на нејзината мисија. Меѓу другото, тој

г на Баталјонот за почести

на гардистите им порача да ја одржуваат цврсто нивната самоверба, личното и колективното вреднување, како и заемната доверба со демонстрација на трајната определеност кон нивниот етос „Онаму кај што е еден, таму сме сите!“

По повод Денот на единицата се одржаа спортски натпревари на кои им беа врачени дипломи и пехари на најдобрите екипи, а беше прогласен и најдобар вод, со што беше нагласена и заложбата на командантот за континуирано подобрување на психофизичката подготвеност на персоналот. Беа доделени и стимулативни

мерки на поединци, кои во изминатиов период особено се истакнале во извршувањето на задачите. На свеченоста, покрај ЗНГШ, генерал-мајор Азим Нуредин, присуствуваа и претставници од командите и единиците од составот на Армијата, аѓутантката на претседателката и голем број поранешни припадници на бП, кои со својот труд и заложба оставиле белег во идентитетот на единицата. Баталјонот за почести го прославува Денот на единицата како носител на традициите на Првата македонско-косовска ударна бригада, која е формирана на 11 ноември 1943 година, во селото Сливово.

Издавач
Министерство за одбрана
на Република Северна Македонија

Претседател на Издавачкиот совет
м-р Иван Атанасоски, полковник

Заменик-претседател на Издавачкиот совет
Тони Јаневски, полковник

Членови на Издавачкиот совет:

Лидија Јанчовска-Христова

м-р Здравко Јаковлевски

Билјана Блажеска, полковник

Никола Митровски, полковник

Лилјана Петреска, потполковник

Виолета Костадинова, полковник

Зоран Додевски, полковник во пензија

Билјана Иванова

д-р Жанет Ристоска

Главен и одговорен уредник
д-р Жанет Ристоска

Редакција:

м-р Ксенија Митева
(лектор)

Александар Атанасов
(технички уредник на овој број)

Печати:

„Винсет графика“ – Скопје

„ШТИТ“
е магазин на
Министерството
за одбрана
на Република Северна
Македонија

Излегува од печат еднаш во
месеот и на web-страницата
на Министерството за
одбрана
<https://mod.gov.mk/штит>

08

Комитети и работни тела во НАТО
(RC, CPD)

20

Најмоќните пет приватни компании за
обезбедување

содржина

ШТИТ ■ година XVI ■ број 182 ■ декември 2024

ИНФО

Потврдена добрата билатерална
соработка..... 6

На прва линија
Реформа на системот за
национална безбедност
(прв дел)..... 10

Воена едукација
Последиците од „малите војни“
врз денешното безбедносно
опкружување..... 12

Глобал
Стратегии за Арктикот (2)..... 15

Низ воената историја
Иранско-ирачката војна
(1980 – 1988)..... 18

Родови перспективи
Жените се вклучуваат во
транзицијата во Мали..... 22

Воена едукација
Војувалиште – поле на
преживување (4)..... 24

Вооружување
Израелски тежок оклопен
транспортер „Achzarit“..... 32

Вооружување
Нокниот ловец „Nakajima J1N“..... 38

Незадолжително
Значењето на квалитетниот
сон кај војниците..... 42

Аеродневник
Едрилицата „Јастреб“..... 46

Воени музеи
Унгарски музеј на авијацијата
„Рептај“..... 48

Уметниците и војната
Турскиот поет во сликарството... 54

Филм
„Гребен на спасените“
Сплотување на вербата
кон Бога и должноста кон
татковината..... 56

34

Антибалистички ракети „ARROW“

36

„Бредли“ – оклопно борбено возило на
гасеници

ПИШУВА:

**д-р Жанет
РИСТОВСКА**
Главен и
одговорен
уредник

КОН ОВОЈ БРОЈ

Година на промени

Ситасавме до крајот на уште една календарска година. Годината што измина беше година на промени во нашата држава и година во која Армијата и Министерството за одбрана интензивно продолжија со реализација на зацртаните цели и задачи. Во овој, декемвриски број на „Штит“, ќе се појдејќи на неколку значајни промени кои ја одбележаа 2024 година. Во 2024 година, македонскиот народ, на редовните оштите парламентарни и прејседателските избори, со бројно мнозинство, гласаше за промени во оштитештвеното владеење. Изборите беа оцетени како слободни, фер и демократски и овозможија мирно и демократско примопредавање на власта, што прејсштавува најредок во рамките на европското поведење на држава која се стреми кон полноправно членство во Европската Унија. На чело на државата, за прв пат во историјата, беше избрана жена – професорката Гордана Сиљановска Давкова која, воедно, сштана и првата жена врховен командант на Армијата на нашата држава. Прејседателката Сиљановска Давкова, при првата посејта на Армијата како врховен командант, веќе дека неопходното вложување во модернизација на Армијата и подобрувањето на условите за живот и работата во Армијата ќе продолжи и поинаштину. Таа и јавно им оддаде признание на сите припадници на Армијата за нивната професионалност и посветеност во одбраната, за зачувувањето на територијалниот интегритет и независност на државата и за придонесот во колективното членство.

На парламентарните избори убедливо мнозинство освои партијата ВМРО-ДПНЕ, како избор на македонскиот народ. Во оцетелениот рок беше составена новата влада на чело со премиерот Христијан Мицковски. За министер за одбрана беше поштавен Владо Мисајловски, кој на 24 јуни 2024 година ја презеде функцијата министер за одбрана од пошташниот заменик-министер за одбрана Тирон Јајага. Во своето прво обраќање пред вработените во Министерството за одбрана и Армијата, министерот Мисајловски истакна дека се обврзува дека ќе работи на јакнење на меѓународниот углед и позиција на државата, а главен приоритет ќе биде целосно активирање на сите расположливи ресурси во функција на заштитата на националните интереси. „Реформските процеси ќе бидат на врвот на агендата и во согласност со целите на способност на НАТО соодветно ќе ја ажурираме стратешката рамка која е основа за имплементација на реформските процеси во клучните области на одбраната. Со овие реформи соодветно ќе се зајакнат процесите на модернизација на Армијата, меѓународната соработка, системот на човечки ресурси, образованието и обуката на персоналот, логистичката поддршка, воената инфраструктура, комуникацискиот систем и сајбер-одбраната. Во рамките на одбележувањето на 18 Август – Денот на Армијата, на централната свеченост која се одржа во Центарот за обука на вода во Охрид, се изврши примопредавање на должността началник на ГШ помеѓу генерал-поштополковник Васко Гурчиновски и генерал-мајор Сашко Лафчиски, кој заштана на чело на Армијата како дванаесетти началник на Генералштабот на Армијата.

Во текот на изминалата година во секој број на „Штит“ ве информиравме за најзначајните активности на Армијата и во Министерството за одбрана. Пишувавме за вежбите, за обуките и курсевите, за прославите и честивувањата, за реализацијата на проектите за модернизација и унапредување на стандардот и штатусот на припадниците на Армијата и вработените во Министерството.

Се надеваме дека ваквите активности, со уште поголемо штено ќе продолжат и во годината што ни прејсштува...

„Орце Николов“ 116
1000 Скопје

Телефони: 02 3128 276
<https://www.mod.gov.mk/штит>

Ставовите содржани во написите на надворешните соработници не ја презентираат официјалната политика или ставовите на Министерството за одбрана.

ПОЧИТУВАНИ ПРИПАДНИЦИ НА АРМИЈАТА И ВРАБОТЕНИ ВО МО,

Редакцијата на „Штит“ ве охрабрува да ни испраќате написи за позначајните активности и настани во рамките на вашата организациона единица. Вашите написи, информации или репортажи, со соодветни фотографии, можете да ни ги доставите на следните адреси:

zanet.ristovska@mod.gov.mk, stit@mod.gov.mk

ПРИЈАВИ КОРУПЦИЈА
0800 50030

„Aselsan 6200“

Мултифункционален воен полски телефон со напредни карактеристики

Телефонските системи играат клучна улога во современите воени операции, каде што комуникацијата мора да биде брза, сигурна, и издржлива во екстремни услови. Полскиот телефон „Aselsan 6200“, дизајниран за воена и комерцијална употреба, се издвојува со своите издржливи материјали и напредни технички карактеристики, овозможувајќи сигурна комуникација и на најтешки терени. Овој уред се одликува со напредна технологија на материјали, изработен е од цврсти и трајни компоненти кои го штитат уредот од физички оштетувања и влијанија од околината. Неговиот надворешен дизајн е направен да биде отпорен на удари, падови, и вода, усогласувајќи се со строгите воени стандарди MIL-STD 810. Освен што е траен, телефонот „Aselsan 6200“ е лесен и компактен, тежок е само 1,6 килограми, така што е мошне практичен за мобилни и стационарни апликации. Овие димензии, заедно со специјално приспособената слушалка за воен шлем, овозможуваат удобност и функционалност на терен. „Aselsan 6200“ има приспособени звучни и визуелни индикатори за повик, што значително го подобрува квалитетот на комуникацијата во различни ситуации. Корисникот може да ги приспособи светлосните и звучните сигнали, што е особено корисно во полски услови каде што прецизното следење на повиците може да биде од огромно значење. Безбедноста при реализација на повиците е засилена со вградениот систем за заштита од громови, кој ги штити уредот и корисникот од електрични празнења, особено во отворени и опасни подрачја. Овој аспект на дизајнот придонесува за сигурноста на уредот во различни воени и тактички апликации. Технички, „Aselsan 6200“ оперира во фреквентен опсег од 300 до 3400 Hz, со импеданса од 600 Ohm при 1 kHz, што овозможува кристално чиста и стабилна комуникација. Опсегот на уредот се протега до 35 км со полски кабел WD1-TT, што му овозможува на корисникот широк

спектар на достапност за комуникација во различни услови на работа. Режимите на работа вклучуваат локална батерија (LB), централна батерија (CB) и централна батерија со сигнализација (CBS). Овие модови обезбедуваат флексибилност и можност за користење на телефонот во зависност од локацијата и условите. Во LB-модот, електронскиот генератор на бирање работи на фреквенција од 17-25 Hz, додека CB-модот овозможува пулсно и тонско (DTMF) бирање. Телефонот користи три батерии од типот „D“ или 6V-надворешен извор за напојување, што го прави пригоден за теренски и стационарни апликации. Дополнителните карактеристики на „Aselsan 6200“, исто така се извонредни. Неговата потрошувачка на струја е минимална, со 12mA за време на разговор и само 0,8 A при повик, со што значително се

штеди енергија и траењето на батеријата се продолжува. Опсегот на работа при температури се движи од -40°C до +55°C, што го прави идеален за екстремни услови, вклучително и во најстудените и во најтоплите климатски зони. Уредот е отпорен на влага, на вибрации и на други тешки услови и обезбедува сигурна комуникација во секој момент. Со својот модерен дизајн и приспособливи функционалности, „Aselsan 6200“ претставува врв на комуникациските технологии за воени потреби. Лесен е за користење, сигурен и траен, а овие карактеристики го прават овој телефон извонреден избор за професионалците при различни тешки услови. „Aselsan 6200“ е пример за иновација и издржливост во областа на комуникациите.

м-р Реџеп Мустафовски

КАРАКТЕРИСТИКИ	ОПИС
Технологија на цврст и траен материјал	Направен е од издржливи материјали кои го штитат од физички оштетувања
Лесен и компактен	Тежок 1,6 кг, лесен за носење и за употреба во мобилни и стационарни апликации
Приспособливи индикатори	Звучни и визуелни индикатори, приспособени според условите на терен
Заштита од громови	Систем за заштита од електрични празнења, за дополнителна сигурност
Лесен за ракување и одржување	Едноставен за користење со лесно достапни компоненти за брза поправка
Ниска потрошувачка на енергија	Ниска потрошувачка и овозможува подолг век на батеријата
Воени стандарди	Ускладен со MIL-STD 810, отпорен на вода, пад и вибрации
Употреблив со ракавици	Може да се користи со ракавици за работа во тешки услови
Тастатура за бирање	Дизајнирана за брзо и лесно бирање броеви
Модови на работа	Локална батерија (LB), централна батерија (CB), и централна батерија со сигнализација (CBS)
Фреквентен опсег	Работи на фреквенција од 300 - 3400 Hz, со чист и стабилен звук
Опсег на комуникација	До 35 км со полски кабел WD1-TT
Напојување	Три „D“ батерии или надворешен 6V извор
Работна температура	Функционира во температурен опсег од -40°C до +55°C
Дополнителна издржливост	Отпорен на влага (DEF 07-55) и вибрации (MIL-STD 810)
Димензии	24 x 11 x 13 см, што го прави компактен и лесен за транспорт и употреба

